

Kirsten Jørgensens prædiken 1. søndag efter helligtrekonger

Taler

Kirsten Jørgensen
Provst

Dato

7. januar 2024

Sted

Godthaabskirken

Omstændigheder**Prædikentekster**

Salmernes Bog kapitel 8
Markusevangeliet kapitel 10, vers 13-16

Salmer

Himlene, Herre, fortælle din ære
Dejlig er den himmel blå
Guds-husets dør er i vor dåb
Du fødtes på jord
Et hus at komme til

Jeg forestiller mig, at mange af jer tænker barnedåb, når I hører de linjer fra Markus-evangeliet, som jeg lige har læst: om mødrene der kommer til Jesus med deres små børn og om disciplene, der som vanligt ikke lige helt fatter, hvad det hele går ud på, og om Jesus, der insisterer på at røre ved børnene og velsigne dem. Men det handler slet ikke om dåb, hvis man tager ordene på ordet. Det er bare os, der i tidens løb har fået lavet et dåbsritual, hvor den her tekst indgår. Faktisk burde vi i dag, 7. januar læse om Jesus' egen dåb, for i går, den 6. januar er det i kirkens tradition Epifanifest, som fejres til minde om netop hans dåb. Men den fortælling gemmer vi i vores kirke til fastelavn. Så i dag kommer det ikke til at handle om dåb – bortset fra at vi synger en enkelt dåbssalme. Jeg er blevet optaget af det med at røre, så derfor så handler min prædiken om noget meget nærliggende for os alle sammen, nemlig hånden.

1.

I mit leksikon står der nøgternt, at hånden er det gribeorgan, der hos mennesker og aber dannes af forlemmernes ydre segmenter: håndrod, mellemhånd og fingre. Det, jeg gerne vil tænke over sammen med jer i dag, er, om hånden ikke

bare er et gribeorgan, men også et BE-gribeorgan.

Det med at begribe noget, forstå noget, placerer vi jo ellers ofte fysisk set i hjernen. Forskerne forklarer, at den menneskelige bevidsthed, som fx det at lære noget; og det at tænke abstrakt, det at bruge logik; det at drømme; at føle; at ville – alt sammen er knyttet til hjerneprocesser. Men faktisk foregår det hele på en så kompliceret måde, at forskerne ikke er i stand til at forklare det. Komplexiteten i hjernen er så stor, at man langt fra kan overskue, hvordan den egl. fungerer. I 1980'erne troede man, at vi kunne beskrive hjernen som en avanceret computer, men det har vist sig at være en naiv forenkling. Man ved dybest set ikke helt, hvordan det går til, at vi forstår ting og verden, og hvordan vi gør det.

Det er her, jeg gerne vil snakke om hånden. For kunne det være sådan, at det ikke kun er i hjernen, vi begriber og forstår, men også med hånden? Og hvordan er forbindelsen mellem hånden og hjernen?

I mit leksikon står der også, at hjernen bruger 30 % af sin kapacitet på at styre hånden. Så i forhold til sin størrelse er hånden den legemsdel, der beslaglægger det største område af vores hjernebark. Hånden er vigtig ikke bare som gribeorgan, men også som udtryksmiddel. Fx spiller berøringer en uhyre vigtig rolle i kommunikationen mellem mennesker.

I vores fælles menneskelige historie har vi tillagt hånden kæmpe symbolsk betydning. Hånden kan betyde magt og beskyttelse. Den kan velsigne. Tænk blot på gudstjenestens sidste handling, når præsten løfter hænderne og lader håndfladerne vende mod menigheden og lyser velsignelsen på Guds vegne. Prøv bare at lave det tankeeksperiment at jeg, i dag i stedet for at vise jer mine åbne hænder, knytter mine næver, når jeg velsigner. Nej vel, det ville være en meget forvirrende kommunikation, og hvis I ikke anede noget om det forud, tror jeg, at det ville virke rimeligt chokerende og ikke bare ligegyldigt. Det ville have en betydning.

Håndspåleggelse kan bruges til at indvie og måske helbrede. I kirken bruger vi håndspåleggelse som syndstilgivelse.

Vi taler om at være i Guds hånd.

I salme 8, som vi har hørt i dag, fortæller digteren, at Guds skabte himlen,

månen og stjernerne med sine hænder; verden og hele universet er Guds hænders værk. Jeg talte op, hvor mange gange ordet hånd indgår i vores salmebog og kom til mere end 170, det betyder at i ca. hver fjerde salme står der noget om hånden. I det allerførste vers vi sang i dag, står det også, det med hånden:

Himlene, herre, fortælle din ære

Mesteren prises af hvælvingen blå

solen og månen og stjernernes hære

vise os, hvad dine hænder formå.

I biblen finder man 592 gange ordet hånd.

Vi kan godt lide at tale om Guds ord. Selv brugte jeg hele min prædiken 2. juledag til at tale om, at Gud taler. Men der er altså også noget med den hånd.

2.

Kom til sagen, præst, kan jeg næsten høre jer tænke: hvad handler den snak om hånden egentlig om?!

Det handler om det med, hvordan vi begriber og forstår. Om at forstå verden med sine hænder. Og om at handle med sine hænder. Jeg mener det ikke kun i ligefrem moralsk/etisk forståelse, som når en salmedigter skriver:

Livets Gud har dine hænder,

derfor er det dig, han sender,

når din næste lider nød

Det er bestemt ikke usandt eller ligegyldigt, men jeg tror godt, at vi kan gå et spadestik dybere. Når Jesus gerne vil røre ved de små børn, og når han lægger hænderne på dem og velsigner dem, så har det jo intet med moral at gøre; der er noget andet på færde. Det er heller ikke som magiker, han gør det. Der er ikke noget som helst mystisk ved hans berøring. Børnene bliver ikke lige pludselig til noget andet, end de var før. De er ikke syge og bliver raske; ikke døde og bliver levende. Så hvorfor er det så vigtigt med den berøring med hænderne?

Det er det, fordi hånden er en væsentlig kilde til selve vores forståelse af os selv og verden. Det er det, fordi vi faktisk ved, at det, hånden gør, sender signaler til din hjerne og gør noget, som påvirker både dit sind, din krop og din ånd. Det er ikke bare hjernen, der signalerer til hånden om at gribe om koppen. Men hånden signalerer til hjernen og sender beskeder om, hvordan hjernen skal forstå og begribe: Hvis du kærtegner et andet menneske med din hånd, så mildner hånden din hjerne, din følelse, din tanke. Hvis du omvendt slår et andet menneske, så fortæller din knytnæve din hjerne noget om fare og vold. Hvis du velsigner, så lyser din åbne hånd op i din hjerne. Hvis du bruger dine hænder til at skabe noget smukt, så fortæller hænderne din hjerne, at verden er smuk. Hvis du strikker og broderer, så falder din hjerne til ro. Hvis du bygger med dine hænder, så bygges også hjernen op.

Vi er blevet så vant til gennem en alt for mekanisk forestilling om menneskets hjerne, sind, krop og ånd, at det er hjernen, der styrer alting. Men det har forskere altså gennemskuet, at det er alt for simpelt at tænke sådan. Vi begriber og forstår på mange måder og med andre dele af kroppen end hjernen. Hånden

styrer – for vildt, som de unge ville sige. Dine hænders værk kan forandre og skabe dig på ny og på ny. Hvad du gør, er hvad du er, og hvad verden bliver til omkring dig. Det er derfor, du ikke skal holde dig tilbage med at kærtegne, holde i hånd, berøre, velsigne. Alt det er ikke bare tilfældige tegn: dine hænder kan faktisk gøre en verden til forskel.

3.

Guds hænder værk er hele verden, digter salmisten. Himmel, måne, stjerner, himlens fugle og havets fisk.

Jesus' hænder værk er velsignelse. Et himmelsk kærtegn, der ikke gør små og store mennesker til noget andet, end vi er, men netop til det, vi er: nemlig Guds børn.

Dine hænders værk er medskabende i den verden, du er sat i, som et menneske, der kun er lidt ringere end Gud: derfor kan du skabe al mulig herlighed og velsignelse, når du vælger ikke at knytte hænderne i forbandelse men lader dem lyse i velsignelse. Du kan ikke blot være medskabende af dig selv som en Guds skabning, men også bidrage til at bringe verden tilbage til det, det skulle være: Guds gode, herlige og pragtfulde skabelse.

Kilde

Manuskript tilsendt af taler

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

1. søndag efter helligtrekonger, Anden tekstrække, Prædiken, Prædikener fra 2000-tallet

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/kirsten-jorgensens-praediken-1-sondag-efter-helligtrekonger>